

§ 324

**Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle
valtuutettu Tuomo Valokaisen ym. aloitteesta koskien
kaupunginsairaalan ja terveyskeskuksen palveluita**

HEL 2013-009003 T 00 00 03

Päätös

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle valtuutettu Tuomo Valokaisen ym. kaupunginsairaalan ja terveyskeskuksen palveluita koskevaan valtuustoaloitteeseen seuraavan lausunnon:

”Helsingin kaupungilla on koko kaupungin kattavat perusterveydenhuollon palvelut. Perusterveydenhuollon palveluissa on mahdollisuus erikoissairaanhoidon konsultaatioihin. Avosairaanhoidon palveluiden ohella kaupungilla on sisätautien, fysiatrian, neurologian ja psykiatrian poliklinikat sekä geriatrinen muistipoliklinikka, joihin perusterveydenhuollon lääkäreillä on mahdollisuus lähettää potilaita jatkotutkimuksiin ja hoitoon.

Terveyskeskus järjestää myös potilaan sairaanhoitoon liittyvää lääkinällistä kuntoutusta. Siihen kuuluu mm. kuntoutusneuvonta ja -ohjaus, toiminta- ja työkyvyn sekä kuntoutustarpeen arviointi, toimintakyvyn parantamiseen ja ylläpitämiseen tähtäävät terapiat sekä apuvälinepalvelut. Selkäpotilaan kohdalla nämä toimenpiteet toteutuvat ensisijaisesti terveysasemalla lääkärin ja fysioterapeutin yhteistyönä, erityisesti fysioterapeutin toteuttamana arviointina, ohjauksena ja terapiana.

Hoitoon ohjaus ja pääsy

Sosiaali- ja terveystyöviraston ”Hoitoonohjaus Helsingissä” -dokumentti kuvaa hoidon porrastuksen ja hoitopaikan valinnan lääketieteelliset perusteet. Potilaan ohjauksesta kaupungin poliklinikoille tai HUS:n poliklinikoille noudatetaan sovittuja kriteereitä ja ohjeita. Hoitoon pääsyn perusteet on määritelty sosiaali- ja terveysministeriön julkaisemissa kiireettömän hoidon perusteissa, jotka jokaisen lääkärin edellytetään tuntevan. Potilaiden hoitoon pääsyn perusteissa on määritelty perusterveydenhuollon tehtävät, erikoissairaanhoidon lähettämisen indikaatiot (aiheet) ja lähetteessä edellytettävät tiedot.

Terveysasemilta tehtävät lähetteet jatkohoitoon ja jatkotutkimuksiin perustuvat lääketieteellisiin kriteereihin, Käypä Hoito -ohjeisiin, voimassa oleviin sopimuksiin sekä lainsäädäntöön. Poliklinikoilla noudatetaan samoja kiireettömän hoidon perusteita kuin

sairaanhoitopiirien järjestämässä erikoissairaanhoidossa. Jos poliklinikalle osoitettu lähete ei täytä em. erikoissairaanhoidon tutkimukseen ja hoitoon pääsyn perusteita, voidaan lähete palauttaa lähettävälle lääkärille terveysasemalla annettavaa hoitoa varten. Palautteeseen kirjataan tarpeelliset tutkimus- ja hoito-ohjeet.

Terveyskeskuksen toteuttamaan erikoissairaanhoitoon pääseminen edellyttää lääkärin lähetettä. Terveystieteiden tutkimuskeskukseen hoidon tarpeen arviointi tulee aloitettua kolmessa viikossa lähetteen saapumisesta. Arvioinnin edellyttämät tutkimukset ja erikoislääkärin arviointi on tehtävä kolmessa kuukaudessa lähetteen saapumisesta. Jos tutkimuksissa todetaan hoidon tarve, hoito on aloitettava viimeistään kuudessa kuukaudessa hoidon tarpeen toteutamisesta.

Ainoastaan poliklinikoiden (tai sairaaloiden) erikoislääkärit voivat lähettää potilaita erityisiin kuvantamistutkimuksiin (tietokonetomografia ja magneettikuvaus).

Jonotusajat terveysasemien lääkärin vastaanotolle ja sisätautien poliklinikoille vaihtelevat jonkin verran eri alueiden välillä. Ajanvarausaikojen jonoa seurataan säännöllisesti ja jonojen pituutta sekä alueellisia vaihteluja pyritään mahdollisuuksien mukaan tasaamaan mm. potilasohjauksella. Palveluketjujen ja palvelutarjonnan jatkuvalla kehittämisellä pyritään parantamaan ja sujuvoittamaan kuntalaisten hoitoon pääsyä. Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon poliklinikoiden lain määrittelemät hoidon tarpeen arvioinnin ja hoitoon pääsyn määräajat toteutuvat Helsingissä pääsääntöisesti 100 %:sti. Hoitoon tarpeen arvioinnin ja hoitoon pääsyn toteutumisesta sekä odotusajoista tiedotetaan kuntalaisia ja raportoidaan THL:lle kolme kertaa vuodessa.

HUS-liikelaitosten tuottamat jatkotutkimukset

Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden virasto ostaa kuvantamis- ja laboratoriopalvelut HUS-liikelaitoksilta. Virastolla on palvelusopimus HUS-kuvantaminen liikelaitoksen kanssa. Palvelusopimuksessa on palvelukuvaus, palvelusuunnitelma ja HUS-Kuvantamisen hinnasto, jonka mukaan kuvantamisen hinnat määräytyvät. Sopimus on voimassa 1.1.2013 alkaen toistaiseksi. Palvelusuunnitelma ja hinnasto päivitetään vuosittain.

HUS-Kuvantamisen tuottamista palveluista tavalliset natiivikuvaukset ovat määrällisesti suurin palvelu. Tietokonetomografiat ja magneettikuvaukset ovat lukumäärältään vähäisempi, mutta kustannuksiltaan kallis ja nopeasti lisääntyvä palvelu. Ultraäänitutkimuksissa tarve ja tarjonta eivät kohtaa, mitä HUS on korjannut lisäämällä resursseja.

Palvelusopimuksen valmistelua ja seurantaan sekä HUS-Kuvantamisen tuottamien palvelujen toteutumista ja kehittämistä varten toimii Sosiaali- ja terveysviraston ja HUS-Kuvantamisen välinen yhteistyöryhmä. Ryhmän tehtävänä on kuvantamispalvelujen vuosisopimuksen päivittäminen sekä erilaisten toimenpiteiden valmistelu kuvantamispalvelujen määrän ja kustannusten alentamiseksi. Ryhmä seuraa mm. palvelujen saatavuutta, laskutusta, jonotusaikojen pituutta ja lausuntojen toimittamista.

Laboratoriopalvelut Helsingin Sosiaali- ja terveysvirasto ostaa HUS:n laboratorioliikelaitokselta (HUSLAB) vastaavanlaisella palvelusopimuksella kuin kuvantamispalvelut. Palvelusopimuksen seurantaan ja päivittämistä sekä HUSLAB:n tuottamien palvelujen kehittämistä varten toimii Sosiaali- ja terveysviraston ja HUSLAB:n välinen yhteistyöryhmä.

Terveysvaikutusten arviointi

Yhtenäiset ohjeet hoidon kiireellisyyden ja tarpeen arvioissa, hoitoon pääsyssä sekä jatkohoito-ohjauksessa edistävät kuntalaisten tasa-arvoista palveluihin pääsyä. Potilaiden tarkoituksenmukaista palveluiden saantia ja sujuvaa siirtymistä palveluiden välillä edistetään näyttöön perustuvalla toiminnalla, toimintakäytäntöjen jatkuvalla arvioinnilla ja kehittämisellä, sekä eri toimijoiden välisellä, tiiviillä yhteistyöllä.”

Esittelijä

virastopäällikkö
Matti Toivola

Lisätiedot

Irmeli Suvanto, kehittämissuunnittelija, puhelin: 310 42681
irmeli.suvanto(a)hel.fi
Stina Paldanius, toiminnansuunnittelija, puhelin: 310 42680
stina.paldanius(a)hel.fi

Päätösehdotus

Sosiaali- ja terveyslautakunta päättäne antaa kaupunginhallitukselle valtuutettu Tuomo Valokaisen ym. kaupunginsairaalan ja terveyskeskuksen palveluita koskevaan valtuustoaloitteeseen seuraavan lausunnon:

”Helsingin kaupungilla on koko kaupungin kattavat perusterveydenhuollon palvelut. Perusterveydenhuollon palveluissa on mahdollisuus erikoissairaanhoidon konsultaatioihin. Avosairaanhoidon palveluiden ohella kaupungilla on sisätautien, fysiatrian, neurologian ja psykiatrian poliklinikat sekä geriatrinen muistipoliklinikka, joihin perusterveydenhuollon lääkäreillä on mahdollisuus lähettää potilaita jatkotutkimuksiin ja hoitoon.

Terveyskeskus järjestää myös potilaan sairaanhoitoon liittyvää lääkinällistä kuntoutusta. Siihen kuuluu mm. kuntoutusneuvonta ja -ohjaus, toiminta- ja työkyvyn sekä kuntoutustarpeen arviointi, toimintakyvyn parantamiseen ja ylläpitämiseen tähtäävät terapiat sekä apuvälinepalvelut. Selkäpotilaan kohdalla nämä toimenpiteet toteutuvat ensisijaisesti terveysasemalla lääkärin ja fysioterapeutin yhteistyönä, erityisesti fysioterapeutin toteuttamana arviointina, ohjauksena ja terapiana.

Hoitoon ohjaus ja pääsy

Sosiaali- ja terveysviraston "Hoitoonohjaus Helsingissä" -dokumentti kuvaa hoidon porrastuksen ja hoitopaikan valinnan lääketieteelliset perusteet. Potilaan ohjauksesta kaupungin poliklinikoille tai HUS:n poliklinikoille noudatetaan sovittuja kriteereitä ja ohjeita. Hoitoon pääsyn perusteet on määritelty sosiaali- ja terveysministeriön julkaisemissa kiireettömän hoidon perusteissa, jotka jokaisen lääkärin edellytetään tuntevan. Potilaiden hoitoon pääsyn perusteissa on määritelty perusterveydenhuollon tehtävät, erikoissairaanhoitoon lähettämisen indikaatiot (aiheet) ja lähetteessä edellytettävät tiedot.

Terveysasemilta tehtävät läheteet jatkohoitoon ja jatkotutkimuksiin perustuvat lääketieteellisiin kriteereihin, Käypä Hoito -ohjeisiin, voimassa oleviin sopimuksiin sekä lainsäädäntöön. Poliklinikoilla noudatetaan samoja kiireettömän hoidon perusteita kuin sairaanhoitopiirien järjestämässä erikoissairaanhoidossa. Jos poliklinikalle osoitettu lähete ei täytä em. erikoissairaanhoidon tutkimukseen ja hoitoon pääsyn perusteita, voidaan lähete palauttaa lähettävälle lääkärille terveysasemalla annettavaa hoitoa varten. Palautteeseen kirjataan tarpeelliset tutkimus- ja hoito-ohjeet.

Terveyskeskuksen toteuttamaan erikoissairaanhoitoon pääseminen edellyttää lääkärin lähetettä. Terveystenhuoltolain mukaan hoidon tarpeen arviointi tulee aloitettua kolmessa viikossa läheteen saapumisesta. Arvioinnin edellyttämät tutkimukset ja erikoislääkärin arviointi on tehtävä kolmessa kuukaudessa läheteen saapumisesta. Jos tutkimuksissa todetaan hoidon tarve, hoito on aloitettava viimeistään kuudessa kuukaudessa hoidon tarpeen toteutamisesta.

Ainoastaan poliklinikoiden (tai sairaaloiden) erikoislääkärit voivat lähettää potilaita erityisiin kuvantamistutkimuksiin (tietokonetomografia ja magneettikuvaus).

Jonotusajat terveysasemien lääkärin vastaanotolle ja sisätautien poliklinikoille vaihtelevat jonkin verran eri alueiden välillä. Ajanvarausaikojen jonoa seurataan säännöllisesti ja jonojen pituutta sekä alueellisia vaihteluja pyritään mahdollisuuksien mukaan tasaamaan mm. potilasohjauksella. Palveluketjujen ja palvelutarjonnan

jatkuvalla kehittämisellä pyritään parantamaan ja sujuvoittamaan kuntalaisten hoitoon pääsyä. Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon poliklinikoiden lain määrittelemät hoidon tarpeen arvioinnin ja hoitoon pääsyn määräjät toteutuvat Helsingissä pääsääntöisesti 100 %:sti. Hoitoon tarpeen arvioinnin ja hoitoon pääsyn toteutumisesta sekä odotusajoista tiedotetaan kuntalaisia ja raportoidaan THL:lle kolme kertaa vuodessa.

HUS-liikelaitosten tuottamat jatkotutkimukset

Helsingin sosiaali- ja terveystyökeskus ostaa kuvantamis- ja laboratoripalvelut HUS-liikelaitoksilta. Virastolla on palvelusopimus HUS-kuvantaminen liikelaitoksen kanssa. Palvelusopimuksessa on palvelukuvaus, palvelusuunnitelma ja HUS-Kuvantamisen hinnasto, jonka mukaan kuvantamisen hinnat määräytyvät. Sopimus on voimassa 1.1.2013 alkaen toistaiseksi. Palvelusuunnitelma ja hinnasto päivitetään vuosittain.

HUS-Kuvantamisen tuottamista palveluista tavalliset natiivikuvaukset ovat määrällisesti suurin palvelu. Tietokonetomografiat ja magneettikuvaukset ovat lukumäärältään vähäisempi, mutta kustannuksiltaan kallis ja nopeasti lisääntyvä palvelu. Ultraäänitutkimuksissa tarve ja tarjonta eivät kohtaa, mitä HUS on korjannut lisäämällä resursseja.

Palvelusopimuksen valmistelua ja seuranta sekä HUS-Kuvantamisen tuottamien palvelujen toteutumista ja kehittämistä varten toimii Sosiaali- ja terveystyökeskuksen ja HUS-Kuvantamisen välinen yhteistyöryhmä. Ryhmän tehtävänä on kuvantamispalvelujen vuosisopimuksen päivittäminen sekä erilaisten toimenpiteiden valmistelu kuvantamispalvelujen määrän ja kustannusten alentamiseksi. Ryhmä seuraa mm. palvelujen saatavuutta, laskutusta, jonotusaikojen pituutta ja lausuntojen toimittamista.

Laboratoripalvelut Helsingin Sosiaali- ja terveystyökeskus ostaa HUS:n laboratoriolikelaikokselta (HUSLAB) vastaavanlaisella palvelusopimuksella kuin kuvantamispalvelut. Palvelusopimuksen seuranta ja päivittämistä sekä HUSLAB:n tuottamien palvelujen kehittämistä varten toimii Sosiaali- ja terveystyökeskuksen ja HUSLAB:n välinen yhteistyöryhmä.

Terveystyökeskusten arviointi

Yhtenäiset ohjeet hoidon kiireellisyyden ja tarpeen arvioissa, hoitoon pääsyssä sekä jatkohoito-ohjauksessa edistävät kuntalaisten tasa-arvoista palveluihin pääsyä. Potilaiden tarkoituksenmukaista palveluiden saantia ja sujuvaa siirtymistä palveluiden välillä edistetään näyttöön perustuvalla toiminnalla, toimintakäytäntöjen jatkuvalla

arvioinnilla ja kehittämisellä, sekä eri toimijoiden välisellä, tiiviillä yhteistyöllä.”

Esittelijä

Valtuutettu Tuomo Valokainen ja 18 muuta valtuutettua ovat tehneet 19.6.2013 seuraavan valtuustoaloitteen:

”Helsingin kaupunginsairaalan ja terveystieteiden palvelut ovat monin paikoin puutteellisia. Yksistään pääkaupungissa pääsy lääkärin vastaanotolle on vaihtelevaa. Pääsystä jatkohoitoon tai jatkotutkimuksiin riippuu paljolti asiakkaan sinnikkyudesta saada hyvää hoitoa itselleen. Pelkästään selän kuntoutus, muulla kun sairauslomalla on harvinaista kaupungissamme.

Kaupunkimme terveystieteiden palveluiden itselleen säätelemät korkeat hinnat jarruttavat pääsyä mm röntgeniin, ultraääneen, magneettikuvaustutkimuksiin ja tietokonetomografiaan. Tämän takia esimerkiksi useat polvi kivut, niskakivut, pääkivut, olkanivelten kivut, yläselän ja lannerankakivut ja selkäoireilut jäävät vailla perusteellisempaa tutkimista. Huom, jo yksistään magneetti kuva paljastaa nopeasti ja varmasti esimerkiksi selkävaurion oireyhtymän. Tästä oireiden kartoituksesta hyötyisi tutkiva lääkäri, ja asiakas joka voisi kuntouttaa esimerkiksi kipeää selkää asianmukaisesti.

Kaupunginvaltuusto edellyttää että Helsingin kaupunki ryhtyy parantamaan sairaalapalveluitaan niin että jokaisella lääkärissä asioivalla henkilöllä olisi tarpeen vaatiessa mahdollisuus saada helpommin täsmällisempiä tutkimuksia ja hoitoja.”

Kaupunginhallitus on pyytänyt lausuntoa em. valtuustoaloitteesta sosiaali- ja terveyslautakunnalta 15.11.2013 mennessä.

Esittelijä

virastopäällikkö
Matti Toivola

Lisätiedot

Irmeli Suvanto, kehittämissuunnittelija, puhelin: 310 42681
irmeli.suvanto(a)hel.fi
Stina Paldanius, toiminnansuunnittelija, puhelin: 310 42680
stina.paldanius(a)hel.fi